СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLIX. Ч. 232. Джерзі Сіті, Н. Дж., середа, 8-го жовтня 1941. No. 232. Jersey City, N. J., Wednesday, October 8, 1941. VOL. XLIX.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237, 4-0807 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ПАНАМА ПРОТИ УЗБРОЮВАННЯ СВОЇХ ТОРГОВЕЛЬНИХ КОРАБЛІВ

ПАНАМА. — Кабінетна рада Панами, котра відбула своє засідання під головуванням президента Арнульфа Аріяса, рішила, що всі кораблі, що пливуть під панамським прапором, не сміють бути узброєні, бо в противному разі уряд не позволить випливати тим кораблям на море та возити матеріяли до европейських пристаней. Як можна догадуватися, причини того рішення лежать в тому, що панамський уряд хоче задержати строгу невтральність. Міністер заграничних справ Панами де Ру, повідомив свого амбасадора у Вашингтоні про рішення кабінетної ради та заявив, що панамський уряд розсліджує справу затоплення таких панамських кораблів як „І. С. Гвайт" та „Пінк Стар", а по закінченню доходження проголосить своє рішення. У свойому рішенні не узброювати торговельні кораблі кабінетська рада твердить, що „заховувана досі всіми американськими републиками невтральність не управедливлює процедури". Як відомо американський уряд ужив часом панамських кораблів для перевозу воєнних матеріялів для Великої Британії.

ВАШИНГТОН ЗАСКОЧЕНИЙ ПАНАМСЬКИМ РІШЕННЯМ

ВАШИНГТОН. — Рішення кабінетної ради Панами не узброювати своїх торговельних кораблів викликало здивування та заскочення у вашингтонських урядових колах. Хоч уряд досі не забирав голосу в тій справі, то сенатор Конолі, голова комісії заграничних справ сенату, заявив, що таке рішення „могло наступити мабуть під впливом малої ґрупи людей, які все мали певне упередження до Злучених Держав". Більшість однак голосів є того переконання, що рішення Панами не означає жадного ворожого наставлення до Злучених Держав, а лиш має на цілі охорону власних кораблів перед евентуальним знищенням зо сторони тоталітарних держав.

СТИМСОН ПРОТИ ПОДВІЙНОГО ГОРОЖАНСТВА

ВАШИНГТОН. — Генрі Л. Стимсон, секретар війни, [illegible] до Конгресу домагання, щоб він негайно зніс т. зв. „подвійне горожанство" в американських еміґрантських законах, бо на його думку воно уможливлює працю ворожим аґентам та шпигунам. Секретар війни звернув особливу увагу на леґальне становище японців на західному побережжі Америки. Багато японців є тепер в американській армії, хоч згідно з японською конституцією вони є підпорядковані теж і японському поборовому законови. На думку Стимсона, Конґрес повинен знести або змодифікувати цей закон так, що особи, які принимають американське горожанство, повинні зректися своєї попередньої державної приналежности.

ВИЛКІ ДОМАГАЄТЬСЯ ЗМІНИ НЕВТРАЛЬНОСТЕВОГО ЗАКОНУ

НЮ ЙОРК. — Вендел Вилкі, виступаючи з промовою на бенкеті, влаштованому републиканським клюбом на честь британійського амбасадора лорда Галифекса в готелі Валдорф-Асторія, заявив, що Конгрес повинен чимскорше уневажнити Невтральностевий Закон. Взиваючи членів републиканської партії, щоб вони домагалися від своїх сенаторів і конгресменів законодатної акції в цій справі, Вилкі твердив, що якщо републиканська партія не стане виразно проти тоталітаризму, то її будуччина як впливової партії є дуже непевна. Лорд Галифекс твердив, що Англія є глибоко вдячна Америці за її все бічну поміч.

СЕН. МІД КАЖЕ, ЩО ГІТЛЕРІВЦІ НИЩАТЬ КАТОЛИКІВ

ВАШИНГТОН. — Джеймс М. Мід, сенатор з нюйоркського стейту, передав сенатові „конкретні, документальні докази", про це, що німецька поліція нищить католицьку церкву в Німеччині. Він показав телеграму, вислану німецьким епископом Мінстеру, в Вестфалії, до німецького уряду в справі переслідування католицької церкви Ґештапом. Мід не подав цього джерела, звідки він дістав ці документи, бо не хотів наражувати тих людей на репресійні переслідування з боку Ґештапа, одначе твердив, що Гітлер далі уряджує погроми на католиків, протестантів і жидів.

ЗА МІСЦЕ ДЛЯ РОБІТНИКІВ КОЖНОГО НАРОДУ НА МИРОВІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ

СІЯТЛ (Вашингтон). — Американська Федерація Праці відкрила свою 61. річну конвенцію з великим ентузіязмом та стопроцентовою піддержкою заграничної політики теперішньої адміністрації. В. Ґрін, голова А.Ф.П. заявив, що в будучій мировій конференції повинні взяти участь робітники кожньої нації, які тим робом мають бути співтворцями нового мира. Твердячи, що реґіментація праці повинна зникнути разом з тоталітарною формою правління, Ґрін, казав, що чотири свободи, — свобода зібрання, слова, релігії та преси, повинні лягти в основу будучого мира та бути гарантовані всіми народами.

ПРОТЕСТАНСЬКІ РЕДАКТОРИ ЗА ПОМІЧЧЮ ДЛЯ СОВЕТСЬКОГО СОЮЗУ

НЮ ЙОРК. — Чотирьох протестанських редакторів журналу „Протестант Джайджест", між якими є теж відомий журналіст і письменник Пер ван Пасен, випустили спільну заяву, в якій виступили проти цеї критики, що ведеться навкола питання релігійної свободи в СССР. Вони твердили, що в часі, коли „фашистівський вовк висисає кров з Росії", нема часу на теоретичні дискусії, а треба давати Советам негайну поміч.

АМЕРИКАНСЬКИЙ УРЯД ОРГАНІЗУЄ РАДІО-ПЕРЕДАЧІ ДО ПОЛУДНЕВОЇ АМЕРИКИ

Щоб поборювати німецький економічний та інтелектуальний імперіялізм серед латинських народів, уряд Злучених Держав Америки рішив дати більші фінансові субвенції та організувати свої радіо-передачі для країв Полудневої Америки. В цій справі вже ведуться переговори з двома найбільшими радіовими компаніями, „Коломбія Бродкестінґ Систем" та „Нешенел Бродкестінґ Компані". Завдання такої „психольоґічної війни" є почвірні: 1. переконати краї Полудневої Америки, що „добросусідська політика" Злучених Держав не є тактичним маневром на час війни, але щирою та сталою політикою; 2. переконати їх, що Злучені Держави Америки не хочуть знищити їх незалежности й суверенности; 3. переконати, що Злучені Держави будуть обороняти їх перед німецьким економічним імперіялізмом та коли треба ужиють сили зброї для придержання доктрини Монру; 4. переконати їх, що Злучені Держави бажають щирої приязні поміж народами західної півкулі через торговельну та культурну співпрацю, яка вийде на користь всім народам цеї півкулі. Цю „психольоґічну війну" проти тоталітарної пропаганди в Полудневій Америці веде Нелсон Ракефелер, координатор міжамериканських справ.

ПАЛАТА ПОСЛІВ ЗНОВУ ГОЛОСУЄ, ЩОБ ДЕПОРТУВАТИ БРІДЖЕСА

Майже без дискусій та дебат, палата послів, на пропозицію конгресмена Алена з Луїзіяни, поновно ухвалила, щоб депортувати з Америки Г. Бріджеса, знаного лідера Комітету Промислової Організації на західньому побережжі Америки. Як відомо, таке саме рішення ухвалено в палаті послів ще 13. червня 1940. р., а остаточно судові власти також рішили, що треба його депортувати за комуністичну діяльність, звернену проти Злучених Держав Америки. У конгресовому звіті говориться, що Бріджес поробив фальшиві заяви при аплікації на американського горожанина. Однак остаточна акція в цій справі спочиває таки в руках судових властей, а проти їх рішень Бріджес має право внести відклик до вищої судової інстації.

НІМЦІ РОЗПОЧАЛИ ҐЕНЕРАЛЬНИЙ НАСТУП НА МОСКВУ

Як подають німецькі кола в Берліні німці розпочали на широку скалю наступ на советську столицю, Москву. Той наступ має бути таких величезних розмірів, що затемнює всі попередні воєнні виправи, знані в цілій історії людства. Поза тим військом, що вже було на советськім фронті, німці скупчили на центральнім відтинку [illegible] жучи, що дадуть вияснення пізніше, як кампанія буде добігати кінця. Представник уряду чужим журналістам заявив, що все, що він може сказати, є це, що воєнна мапа, на якій в цю хвилю був зазначений східний фронт, тепер цілком інакше виглядає. Німці наступають на Москву двома крилами. Одно ділає в околицях Великих Луків, друге на відтінку Рославль.

СОВЄТИ ПРИЗНАЮТЬ ПРОРИВ

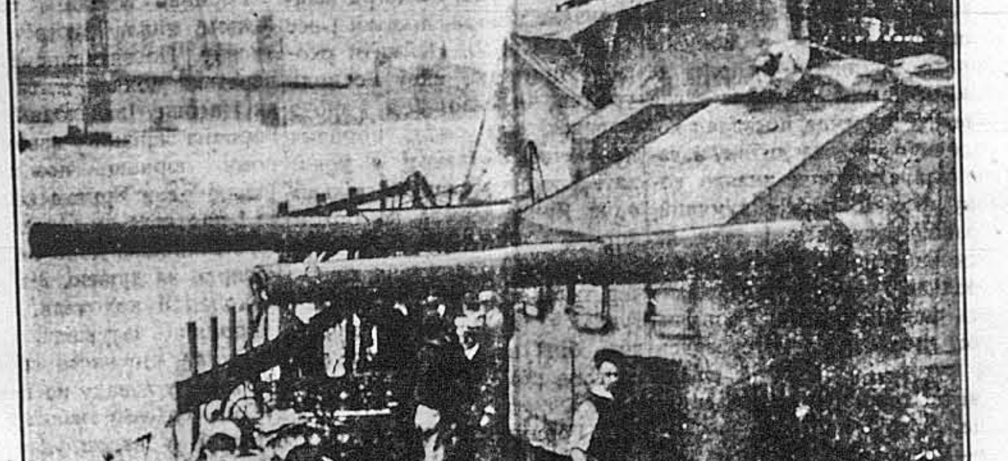
Советські звідомлення признають, що їхні війська зазнали прорив на центральнім фронті і їх лінії мусіли відступити на 12 миль взад. Вони також признають напір німецьких сил на цей фронт. Але в советських колах таке переконання, що на тім фронті містяться найкращі советські війська і скупчено масу воєнного матеріялу, тому нема чого побоюватись за Москву.

ДІЛАННЯ СУБМАРИН

В поінформованих колах Рекявіку, столиці Ісляндії, говорять, що битва за Атлянтик не відбувається так дуже рожево, як це представив недавно премієр Черчил. Німці вислали туди величезну скількість субмарин, які далі нищать велику скількість британійських торговельних кораблів. Довкола Англійських островів, кажуть ті кола, постійно ділає двісті німецьких субмарин. Німці мають на тім відтинку шістьсот субмарин, але лише одна третя з них може бути на морі, бо дві третих мусять все відпочивати, або засоблюватись зброєю, харчами і газоліною.

МОСКВА ПРИПИНЮЄ ЩЕ ОДНУ ПРОТИРЕЛІҐІЙНУ ПУБЛІКАЦІЮ

Советський уряд припинив видання ще одної, останньої, протирелігійної публікації, званої „Анти-релігіозник". Також на цілій лінії слідне припинення акції бозбожницької ліги, яка ще недавно влаштовувала ріжні відчити, збори і курси, щоб в обличчі загалу висміяти релігію. Роблять це Совєти на бажання заграничних кол.

АМЕРИКА И ТУТ ПОМАГАЄ.—Британійський кружляк „Дайдо" заплив до американського порту в Брукліні, Ню Йорк, для направи гармат, тощо, що були ушкоджені в бою з німцями коло Крети. Це одна з важних допомог, яку дає Америка Британії.

БРИТІЙЦІ ВИСВІТЛЮЮТЬ ВОЄННІ ПОДІЇ З МИНУЛОГО РОКУ

ЛОНДОН. — Заходом британійського уряду вийшла з друку книжка під заголовком „Бомбер Команд", яка дає офіційне пояснення деяких воєнних подій на передодні розгрому Франції. Та книжка говорить, що командуючий тоді всіми аліянтськими силами французький генерал Гамелін не дозволив британійській повітряній силі бомбардувати німецьке військо, як воно йшло на фронт. Гамелін говорив, що в той спосіб потерпить цивільне населення. Одним словом Гамелін був думки, що бомбовики мають бути примінені лише до фронту, а не до запілля. Також французька команда заборонила британійським літакам бомбардувати італійські міста в той день, як Мусоліні виповів війну аліянтам. Французи уставили на летунськім майдані тяжкі троки і в той спосіб унеможливили злет британійських літаків. Коли пару днів пізніше британійські літаки таки полетіли бомбардувати італійське місто Турин, то це зробило на італійців величезне враження. Навіть італійські старшини, разом з вояками, замісць відстрілюватись від літаків, покидали все і сховались до цивільних протилетунських сховків. Опісля деяких за це розстріляно.

В тій книжці говориться також про спробу німців наїхати Англію зараз після того, як вони розгромили Францію. Німці в тій цілі зібрали величезну скількість більших і малих кораблів, а також моторових лодок. Але британійська повітряна фльота перешкодила в цьому німцям. Вона розпочала ґвалтовний наїзд на ті лодки, щоб їх розбити. Це їй вдалось, вона порозбивала сотки лодок і кораблів, так, що трупи німецьких вояків опісля засипували анґлійське побереже і деякі місточка над берегом треба було через те евакувати.

БРИТІЙСЬКІ І НІМЕЦЬКІ ВЛАСТИ РОЗМОВЛЯЮТЬ ЧЕРЕЗ РАДІО.

ЛОНДОН. — Перший раз за цілу війну німецькі власти [illegible] радієва стація почала говорити по анґлійськи, що німецька влада бажає говорити з анґлійською. За хвилю анґлійська радієва стація з чемности відповіла по німецьки, що анґлійські представники слухають. Далі почались вияснення відносно виміни. Німці говорили, що вони не готові до такої масової виміни, а можуть покищо виміняти лише сто осіб. Кораблі з вязнями далі стоять в анґлійськім порті. Також всякі воєнні операції в Анґлійськім каналі далі припинені.

НІМЦІ ВИВОЗЯТЬ ПОЛЯКІВ І УКРАЇНЦІВ ДО РУРЩИНИ.

БЕРЛІН. — Новинкарська агенція Нешенел Прес Сервис, доносить 6. жовтня з Берліну, що німці вивозять до Рурщини поляків і українців, яких вони захопили на східнім фронті, щоб там їх затруднювати при примусових роботах. Бо на Рурщину постійно нападають англійські літаки. Багато робітників в тих околицях гине. Щоб заповнити ті ряди німці підчас воєнних операцій на східнім фронті арештували багато осіб, не розбираючись в тім, чи це військові, партизани, чи цивільні, і післали їх на цей фронт праці.

МИРОВІ ПРОПОЗИЦІЇ ГІТЛЕРА.

КАЇРО. — В політичних колах говорять, що за шість тижнів Гітлер розпічне широку мирову кампанію. За той час він сподівається до тої міри розгромити Совєти, що відбере аліянтам надію на два фронти. Розбивши Совєти він здобуде для себе нові корисні умовини і старатись буде виявити аліянтам безвиглядність їхнього дальшого опору. Ті самі політичні кола говорять, що його мирові заходи розібються на ніщо, бо Британія ніколи не помириться з переможним Гітлером.

ДАЛЬШІ РОЗСТРІЛИ В ЧЕХАХ.

БЕРЛІН. — Німецькі окупаційні власти застрілили чергових пятьох чехів за споводнє організування повстання. Німецькі ґазети подають подрібно зізнання премієра Еліяса і посадника міста Праги, Кляпки. З німецьких ґазет виходить, що ті два чеські провідники себе особисто дуже ненавиділи і себе взаїмно обвинувачували. Кляпка говорив, що це Еліяс його втягнув до підпільної акції. Еліяс це заперечив і твердив, що він щиро хотів співпрацювати з німцями, бо не вірив, щоб можна було відбудувати Чехословаччину на старий лад. Але що він є чехом і патріотом, то нераз промовчував ріжні революційні вчинки своїх співгромадян, бо не хотів бути донощиком. Німці Кляпку розстріляли, а Еліясови заміняли кару смерти на тюрму.

ІТАЛІЙЦІ ЗАТОПЛЮЮТЬ КІЛЬКА РАЗІВ ТОЙ САМИЙ КОРАБЕЛЬ.

РИМ. — Італійське воєнне звідомлення говорить, що італійські бомбовики тяжко ушкодили британійський корабель, летунську матку, Арк Рояль. Забули вони, що в своїх попередних донесеннях вони пару разів рішуче твердили, що той корабель вже затоплений внаслідок ділання їхніх бомбовиків.

ЯПОНІЯ ЗНОВ НЕСПОКІЙНА.

ТОКІО. — Японські екстремні партії знов починають рухатись і відновлювати свою давну протиамериканську пропаганду. Причиною їхнього поденервування є це, що наради між Японією і Америкою, які ведуться в Вашинґтоні, не доводять до скорих успіхів. Ті партії підозрівають, що згадані розмови мають за ціль відтягнути японську акцію в Азії і в той спосіб вичерпувати Японію з ріжних сирівців, а зо свойого боку скріпити Америку і Британію на Тихім океані.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить псилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

КАРА ЗА СЛУЖАЛЬСТВО

Переглядаючи американську пресу, треба завважити, що назагал виправдують президента Рузвелта за його слова в справі релігійної свободи в Совєтах. Навіть ті, що його зразу дуже гостро скритикували, головно з католицького боку, діставши ближчі інформації, заявляють, що президент Рузвелт має якнайкращі заміри і дійсно намагається на всі способи, щоби довести в Совєтах до радикальної зміни в справі практичного відношення большевицького режіму до релігійних практик і ралігії взагалі. Чи це йому вдасться, це вже інша річ. Та так є, що президент працює у тому напрямі вже від довгого часу та мав дістати навіть запевнення, що в Совєтах зайдуть зміни. Отже ті намагання президента стрічають у загалу одобрення, тільки що мало є таких, щоб повірили, щоб Совєти, допустили до релігійної чи якої іншої свободи, навіть якби формально це приобіцяли.

Та є тут ще інша справа. А саме те, що президент висказався був так свобідно про релігійну свободу в Совєтах під безпосереднім враженням, якого зазнав, читаючи письмо польського амбасадора Цехановского до секретаря стейту Гола, в якому польський амбасадор подає „радісну новину", що в Совєтах є вже релігійна свобода, та що армія польська, що формується по совєтській боці, має вже своїх священиків і рабінів. Хто тепер вчитується уважно в те, що про ту свободу подає сама Москва, та що про те пишеться в американській пресі, той відразу відчує, що американці набрали враження, що це польський амбасадор „надув" американський уряд, поспішаючись з похвалами в бік Совєтів, очевидно під чиїмсь впливом і для чиїхсь інтересів. Річ ясна, що ми, як американці, не можемо похвалити польського амбасадора за такий крок, який дав притоку до цього, що появилось стільки критики в справі заяви [illegible] на вичути з цілої американської преси. Відчула це й та польська преса в Америці, що хоче бачити цю подію в правдивому світлі. І тому не диво, що нюйорський „Нови Свят" (з 4. жовтня) обурений на польського амбасадора за „вибілювання Совєтів". Через таке поступовання, пише ця польська ґазета: „Ми зістали в Америці вибиті по обличчю і здемасковані та виглядаємо як агенти, що хотіли продати американцям поганий товар релігійної терпимости в Росії". Далі подає „Нови Свят", що „Америка пізнала, про що іде, не повірила в те, оферту відкинула, відвернулася і полишила нас на боці"; а це означає, що „попалисьмо непотрібно в таке положення, що дуже ослабило престіж і справу Польщі".

Нема сумніву, що та справа мається так, як написав „Нови Свят". Та на нашу думку, це щойно початок компромітації. Польський уряд на вигнанню, що думає погодити Москву і Варшаву коштом українських земель зазнає ще не одного приниження і розчарування.

ГІНДУС ПРО КВІЗЛІНҐІВ В УКРАЇНІ...

„Українські Квізлінґи не дописали" — пише Моріс Гіндус, американський журналіст, що сповидно не погоджується з комунізмом і його ніби критикує, але надалі викликує своїми писаннями симпатії до большевизму.

Під Квізлінґами розуміємо тепер людей, що лучаться з нападаючим на край ворогом і допомагають йому на ріжні лади тим краєм опанувати, виконуючи при тому таку роботу, що подібна до давних старокраєвих хрунів. Таких людей не бракувало й серед українців і по тому, як не стало цісарської Австрії чи царської Росії. Були вони до певної міри серед українців під Польщею, а у великій мірі серед українців на Великій Україні, що були виставлені на безпосередні впливи червоної Москви. Такими Квізлінґами були, очевидно, ось ті всі Юрки Коцюбинські, Затонські, Любченки і т. п., завдяки яким не вдержалась справжня українська демократична держава. Та ось ті Квізлінґи, що справді заважили на розгромі української демократії й України, Гіндуса не цікавлять. Він їх не добачував і не добачує, а шукає тільки за тими, що їх приєднував собі Гітлєр. Та цікаво, знати, що й ті Квізлінґи, яких, як каже Гітлєр, виховували собі серед українців націсти, не дописали і тим Гітлєрови дуже пошкодили в його мілітарних і політичних плянах. Іншими словами, як можнаб заключати із самих слів Гіндуса, та властиво нема українських Квізлінґів теж і там, де він за ними шукає. А як і є, то, як видно, дуже кепсько Гітлєрови помагають...

Ідучи війною на СССР вида- [illegible] дві відозви. Одну до німецького народу, а другу до українців. У відозві до українців було таке:

Український народе! Вибила година до діяння.

У тій хвилині непереможена німецька армія покрита славою, ввійшла в Твій край на приказ свого лідера, Адольфа Гітлєра. Вона поможе Тобі зломити ланцюги жидівсько большевицької неволі".

У всіх попередніх дипльоматичних і мілітарних кампаніях, пише Гіндус, Гітлєр підюджував один славянський нарід проти другого. Тому, що в Европі живе 40 міліонів, а більша половина з того в Росії, як і тому, що украніці замешкують найврожайніші землі в Европі, їхня поміч для німецьких армій і для німецької дипльоматії може мати для Гітлєра немалі наслідки. Колиб Гітлєрови повелося підбити під німецьку владу український нарід і його території, тоді він не лиш міг би стати паном европейської Росії, але й европейського континенту. По друге він мав би запевнену „принайменше для німецького народу одну річ, якої він конечно потребує, щоб провадити дальше війну а це поживу. Вкінці під багатьома иншими оглядами посідання України є майже питанням життя й смерти для націстів.

Гіндус пригадує, що ще у вересні 1936 р., на конґресі в Ніремберзі, Гітлєр з ентузіязмом закликав: „якщоб я мав Ураль, Сибір і Україну, ми оплували би в достатках". Цей достаток, каже Гіндус, викликав навіть у звичайного німця апетит на посідання України.

Гіндус згадує теж, що ще в жовтні 1938 р. недовго по договорі в Мюхені, коли він був з іншими заграничними кореспондентами в Празі, націстичні кореспонденти і дипьомати з немалою радістю впевняли їх, що Німеччина не буде навіть потребувати вести війни за Україну, бо вона впаде німцям як нерезріле яблуко в наставлену запаску.

Також, каже Гіндус, не лиш націвська пропаґанда старалася переконати німців, що Україна буде скоро їхньою, але також і націвські провідники. Наприклад Альфред Розенберґ потворив сітку українських орґанізацій у всіх краях куди націвські впливи могли передістатися, щоб помагали Німеччині у тім підбою. Гіндус пише далі, що націвський журналіст буцімто [illegible] зенберґ" має стайні повні українських сепаратистів";

У своїй писанині, вимірений на осмішення українського незалежницького руху, який на думку Гіндуса є лиш німецькою інтриґою, а не дійсним, внутрішнім бажанням українського народу Гіндус подає таке, що голосить червона Москва, а саме:

У Берліні, Парижі, Львові і Варшаві, а навіть поза грізно хороненою совєтською границею, Розенберґ, Ґебельс, Гімлєр ведуть інтриґи серед українців, даючи їм субсидія, підлещуючись їм і обіцюючи їм ріжні багатства, славу, могучість та вплітаючи їх у плян світового підбою. Наслідком того було, що між ніяким іншим народом в Европі націсти не виплекали стільки діяльних і впливових Квізлінґів, „їхніх стаєнь", як між українцями.

Дальше пише Гіндус, що українські Квізлінґи, як цього можна сподіватись, обіцяли Гітлєрови віддання Совєтської України в хвилі, як він розпічне свій напад на Росію. І тому, каже Гіндус, в недовгім часі по розпочатті воєнних кроків, націвська пропаґандивна машина голосила день за днем, що німецькі війська ввійшли до Києва, столиці України, хоч у тому часі не було ані одного німецького вояка коло цеї столиці. Гітлєр, каже Гіндус, числив на українське повстання проти Москви, але до повстання не прийшло.

За словами Гіндуса, причиною цеї поразки є те, що українські Квізлінґи є ґенералами без армій. Український нарід не послухав їх.

Він пише дальше, що Розенберґи, Гімлєри, Ґебельси і сам Гітлєр будуть мусіти змінити свою дипльоматичну стратеґію та їхнє наближення до українського народу.

Гіндус, як виходить з дальшої писанини, певний, що, без огляду на сепаратистичні аспірації і націоналістичні стремління, українська вірність державі не є „на продаж", хоч є велика армія українських Квізлінґів.

Опісля Гіндус вихвалює розквіт України під большевицькою владою, який пізнати по створених колективних господарствах і введенню навчання у школах від найнижчих до найвищих в рідній мові. Та признає, що український нарід ненавидить Москву за насильне введення колективізації і за загальне знищення, яке допровадило до голоду. Але за те, каже він, респектується українську мову та її підноситься. Також розвивається високо українська культура у [illegible] він також і за те,, що українське селянство зробило вже знайомство з німцями в 1918 р., коли півміліонова німецька армія зайняла Україну і коли то німці розвязали Українську Центральну Раду. Тоді то німці почали в такий спосіб грабити Україну, вивозячи з неї зерно, бараболі, худобу, дріб, молочні вироби, коні, тощо, що українське селянство розпочало проти них партизанку по цілім краю. Також українці знають з Гітлєра „Майн Кампф" про те, що його пляном є кольонізувати Україну німцями. Одначе Україна є одною з найгустіше заселених частин Совєтського Союзу, бо там припадає 65 мешканців на одну квадратову милю. Там нема цілком місця на кольонізацію, хіба, що силою прогониться місцеве населення.

Це все, за словами Гіндуса є причиною, що махінації українських Квізлінґів, щоб викликати повстання українських мас цілковито не дописали.

Ось у такий крутійський спосіб пише цей большевицький симпатик, стараючись представити справи так, щоб виходило, що визвольне стремління свідомих національно українців це робота Квізлінґів, запроданців і ворогів українського народу.

МИСТЕЦТВО ПИСАННЯ ЛИСТІВ

Американська почта, маючи на увазі свій власний бизнес, започаткувала 5. жовтня ц. р. „один тиждень листування". В цім тижни вона заохочує громадянство, щоб управляло заникаюче вже нині мистецтво писання листів. Але в її заклику містяться деякі глибші думки, що варт їх далі переказати.

На початку в заклику говориться, що одержування листів справляє всім велику приємність. Тому треба ту приємність іншим виявляти. Перш усього треба писати листи до родичів, братів, сестер, сестрінок, братанків. Далі треба писати листи до наших приятелів, а вкінці треба писати листи до ріжних чужих осіб, чи інституцій, коли бачимо, що вони щось доброго і приємного нам зробили. Дослівно в тім заклику говориться:

„Напиши листа до автора, якого оповідання справляло тобі велику приємність впродовж пів години вчорашньої ночи. Напиши листа до картуніста, якого рисунки ти подивляв цього ранку. До учителя, який давав тобі надхнення 20 літ тому. До лікаря, що врятував життя твоєї дитини. До твого хлібодавця, щоб тим виявити, що не лише матеріяльні справи звязують вас разом, але щось більше. Будь людською істотою, пиши листи.

„В публичнім житті мусить бути такий чоловік, якого ти подивляєш, в якого ти віриш і про якого говориш. Напиши до нього листа з похвалою і заохотою. Бути з ним лише „душею", ще замало. Покажи цю свою душу йому на папері, листом. Не всі ми можемо бути піонірами, хрестоносцями, президентами. Але всі ми можемо помогти тим людям [illegible] дити до великих і славних успіхів, коли скажемо на їх адресу: „О, це молодець!" Пиши листи в тім дусі. Пиши листа і тим давай щось іншим. Давай признання, заохоту, вияви зацікавлення, зрозуміння, вдяку. Зрозуміло, що ти не мусиш цих речей давати. Але справжні листи є якраз ті, яких ми не мусимо писати, а проте пишемо.

„Найприємнішим, найшляхотнішим, найкориснішим зо всіх мистецтв, є мистецтво писання листів".

Цей заклик звернений на адресу всіх американців, зокрема корінних, роджених в Америці, хоч, назагал, звичай писання листів серед корінних американців є вже й так досить поширений. Ми бачимо по їх ґазетах, скільки відгомону їх робота зазнає з боку їх читачів. Ми бачимо також скільки листів і телеґрам дістають їх політичні мужі, їх сенатори і конґресмени. Ті телеґрами і листи нераз сягають десяток, а то й соток тисяч.

В українській суспільности цей звичай писання листів, зокрема листів, з заохоченням, з одобренням і зо словами моральної заохоти, дуже мало поширений. Цього роду листи, це „білі круки". Думав би хто, що мало серед нас таких вчинків, чи ґазетних стать та суспільних думок, з якими широкий загал годивсяб. Ні. Часто лучається, що щось нашим людям дуже подобається. Але своє задоволення наше громадянство приймає як щось самозрозуміле, за що не треба нікого „хвалити". Задоволившись чимсь хвилину, здебільша наші громадяни про це забувають.

Фактично тут не йде про „похвалу" для когось. Часто якийсь суспільний провідник, мистець, редактор, чи автор якогось оповідання, цілком не дбає про особисту похвалу. Але ходить йому про те, щоб довідатись, що широкий загал думає, що любить, чого прагне? Нераз мистець, редактор, бажав би підійти під смак своєї публики і дати їй те, чого вона хоче. Але з огляду на завзяту мовчанку цеї публики, він не знає, що вона любить. Нераз суспільний діяч хотів би опирати свої потяги на загальній суспільній опінії. Але тяжко йому про ту опінію довідатись, бо загал мовчить. Щойно як він натрапить на щось, що не подобається загалови, він в дарунку одержить якогось „здохлого кота", себто листа зо словами лайки. Зрозуміло, що серед даних обставин і це мусить бути для нього „дороговказом", бо це вказує йому, що хтось чогось не хоче. Але чого загал хоче, він таки не догадається і мусить далі експерементувати, аж не натрапить на чергового „здохлого кота". Не позитиви, тільки неґативи мусять йому служити компасом в його роботі.

Зрозуміло, що є виїмки. Але ці виїмки такі рідкі, що викликують нераз сензацію. Супроти цих виїмків кожний мистець, редактор, чи суспільний діяч почуває велику вдяку. Та не зашкодилоб, щоб ті виїмки були частіші. Бо, як сказано, на початку, не ходить тут про похвали, тільки про ті вказівки, яких потрібно для кожної людини, що щось творить і кудись веде інших. Тож не жалуймо тих листів і пишім їх, хоч ми не мусимо їх писати. Саме цього роду листи справляють іншим найбільшу приємність.

Д. ІВ. ГРУШКА.

ДВІЧІ ОХРЕЩЕНА

Повість з часів кріпацтва.

(25)

XV. На попелищі.

На другий день сонце мов нехотя виглядало із за чорної хмари на Очеретьків хутір, який не дальше ще як учора повен був народу, а сегодня окрім куп попелу, цегли та головешок не було нічого. По двору скрізь валялось порозкидане хозяйство; де вагани, де скриня, де подушка, і все було знехтоване і побите. Під берестком у холодку сиділа з осмаленою головою Горпина і на попечених руках держала обгорілу дитину.

— Олексієвно! — загомонів дід Гарбуз підійшовши до неї — виб ішли з дитиною до куріня, ми туди позносимо все, що лишилось, та огляділиб скриню, чи там усе ціле.

— Не треба, дідусю, тепер мені нічого, коли ось гляньте! Одна була радість, одна утіха, і ту Господь відіймає. — І вхилившись до дитини, залилась сльозами.

— Діду! — гукнув наймит — начальники приїхали!

Дід оглянувся. З огороду по пожарищу ішли: голова, писар і лікар.

— Ходімте, Олексієвно, до куріня — сказав дід ласкаво і підвівши її з дитиною повів у пасіку...

Пройшло з добрий місяць після того як згорів хутір. Дід Гарбуз з наймитами сяк-так зіпняв комірчину, де й поселилась жити Горпина з хворою дитиною. Настав празник святого Іллі. Вже дехто лагодився на косовицю, а Івана не було. Часто Горпина хоч і не ждала його так скоро, а все таки відірвавшись від хворої дитини виходила за ворота виглядати, та знов ні з чим верталась до своєї Ярини, над якою просижувала цілі дні не бравши в рот ні рісочки.

На другий день святого Іллі сонце звернувши з полудня почало припікати як раз, де лежала дитина. Горпина взяла біленьке ряденце, послала в холодочку, поклала дитину і сама сіла схиливши низько голову. Вид її, перше румяний, страшно осунувся і став як восковий, очи помутніли і позападали, під очима показались синяки. Першої Горпини, якою ще недавно красувались усі хутори, не було й сліду; замісць першої Горпини сидів тепер живий мертвяк.

— Господи! Чому Ти не поховав мене у тому страшному вогнищі — промовила вона дивлячись на дитину. — Кращеб мені було лежати у купі з отими головешками, ніж дивитись на його сердешного муки. — Сльози разом підступили їй під горло і вона похилилась на подушку.

— Господь з тобою! — почувся їй знайомий голос. Вона глянула і остовпіла. Перед нею стояв Іван.

— Івасю — крикнула вона радісно і повисла у нього на шиї.

Через тиждень на хуторі знов усе ожило. Майстри майстрували комори, повітки і все те, що згоріло. Наймити скосили пшеницю, якої Господь уродив чи мало. Дід Гарбуз порався біля бжіл. Горпина пораючись з Іваном у новій хаті теж повеселішала, тільки одна Ярина лежала на божій дорозі.

На саме Воздвиження на Очеретьковім хуторі знов заметушився народ. Жінки порались біля печі, а Горпина накривала столи дожидаючи батюшку.

— Горпино — озвався Іван — ти знаєш, що я думаю?

— Не знаю — одповіла та якось нехотя. — Тай по чім я знаю, що у тебе на думці?

— А ось що! Як батюшка посвятять хату, то заразом чи не відправитиб нам і молебень над хворою?

— Про мене як знаєш. Тілько мабуть їй не видужувати, коли зовсім постягало рученята. Кращеб її Господь прибрав, щоб вона й не мучилась, — сказала вона зітхнувши і схилившись до дитини заплакала.

— Пані матко — гукнула молодиця з сіней — батюшка приїхали!

Горпина встала і разом з Іваном пішла зустрічати батюшку. Посвятивши хату, Очеретьки почали жити так же як і перше. Іван хозяйнував, а Горпина скрізь і у всьому була йому вірною помішницею. Тілько одна Яринка все лежала і протягла як раз до весняного Миколая, доки не послав Господь за душею. На самого Миколая її поховали.

Горпина затужила, та так затужила, що часто серед ночі бігала у леваду на її могилку під ту саму калину, де у перше її з Іваном угледів покійний батько, і там падала обливаючи ту свіжу могилку гарячими сльозами, а виплакавши своє горе знов приймалась за роботу.

— Іване, ти знаєш що я надумала? — спитала якось вона свого чоловіка сидячи за ворітьми. — Тілько не знаю, як воно тобі покажеться, може й чудним, а по мойому неначеб то нічого.

— Скажеш, знатиму — одповів Іван понуро — а не скажеш, допитуватись не буду.

— Ти чув, що під Шульгівкою розбійники побили людей?

— Чув — одповів він усміхнувшись.

— Так від тих людей зостався хлопчик і його взяла якась удова, а тепер, кажуть, пришукує, комуб віддати за дитину. Давай ми його візьмемо, може через його Господь пошле нам щастя.

— Голубочко моя, от це саме я давно думаю, та ти опередила. Їдь же з Богом тай бери. Значить, він тобі судився. Та гляди його, то він тобі буде замісць рідного сина.

І вставши обоє пішли до хати. На другий день Горпина привезла замурзаного хлопця, котрого обмила, причепурила і стала доглядати як рідного. У хаті повеселішало. Горпина забавляючись Петрусем ніби забувала за своє горе і на вид почала поправлятись, а Іван дивлячись на неї радувався. І так вони жили щасливо, що неначе з приходом Петруся і зла доля їх відцуралась. Тільки на самого Миколая, правивши панахиду на могилі обсіяній квітками, вони згадували свою покійну Ярину і гірко плакали. (Д. буде).

ПОЛЯКИ ПРО ВИДАНУ ПО АНҐЛІЙСЬКИ „ІСТОРІЮ УКРАЇНИ"

В англійській секції польської нюйорської газети „Нови Свят" в недільному виданні (14. вересня 1941 р.) поміщена була довша рецензія на „Історію України" М. Грушевського, яку по англійськи видала заходом Українського Народного Союзу печатня Ейльського університету. Автором рецензії є п. Зиґмунд И. Слюшка. Тому, що в згаданій рецензії є цікаві замітки про українську справу, передруковуємо її в цілости: Рецензія появилася під повищим заголовком і звучить:

Польща, Росія й Україна.

„Львів, найбільше місто східно-полудневої Польщі та столиця Сх. Галичини (в оригіналі „Малопольскі") був здобутий німецькими окупантськими військами 30. червня 1941 р. В тому самому дні зібралося масове зібрання у Львові, яке мало проголосити незалежність України. Провідниками, згаданими в проголошенні, були Ярослав Стецько та Степан Бандера, визначні провідники Організації Українських Націоналістів. Скоро тільки німецькі мілітаристи та власти „нового ладу" закріпилася, обидва провідники, Стецько й Бандера, були поставлені під „почесний арешт", а відтак пішли на вигнання. Німці мали твердити, що проголошення незалежности України було передвчасним. Західна Україна повернула під зверхність Варшави й звідтам дістає прикази в німецькій мові. Офіціяльна мова є німецька, а українці так само як і поляки, є слугами „нації панів" в „новому ладі". Це є лекція для українців, що співпрацюють з німцями. Німці не визволяють „поневолені народи", але ведуть їх в ще тяжчу неволю. „Юкреніен Вікли" з 27. червня ц. р. пише в редакційній статті: „Так здається, що Україна не має ні одного приятеля у світі народів. Деколи німці кидають перед очима наївних принцип національного самовизначення, але українці знають німців задобре, щоб датися зловити на цю вудку".

„Так, Україна є нині полем бою між двома потугами, які були ворогами зарівно поляків як і українців. Ця книжка доводить українську історію від початку аж до осени 1940 р., коли то ціла Україна була обєднана під советським режімом. Від 1940 р. наступили катастрофальні зміни. Нині маємо боротьбу між тевтонами та обєднаними словянами. Словяни, а їх міліони, поляки, москалі, українці, чехи й інші, обороняють свою словянську спадщину. Це лежить в спільному інтересі, щоб поляк, москаль, українець і чех, воювали рамя об рамя проти спільного ворога, німців. Бо з тевтонської інвазії треба витягнути належну науку: вона не дає незалежности, а мир, який вона приносить, є неможливим. Націсти мусять зникнути.

„Ця історія є представлена як „авторитетна" праця. Написав її визначний український історик, Михайло Грушевський, цебто є це сконденсована праця його 10-томової „Історії України". Головна частина книжки, як видається, звучить обєктивно та представляє українські домагання. Отже, там є багато згадок про Польщу. Читач, що не обзнакомлений з темпераментом і духом України, буде глузувати собі з тих арґументів, що представлені в книжці. Зібравши все, можна думати, що українець держиться всього того, що українське, поляк польського, а москаль московського.

„В 1894 р. Грушевський обняв катедру української історії на Львівському університеті. В 1914 р., коли москалі зачали підозрівати, що українці накладають та є про-німецького наставлення, Грушевського арештували та вивезли до Симбірська. Пізніше на прохання московських учених, йому позволили заниматися науковою працею в Москві.. В 1917 р., коли вибухнула російська революція, він прилучився до своїх приятелів в Києві. Його вибрали головою першої Ради (Центральної Ради — наша прим. ред.). Почалася боротьба за незалежність та визнання українських прав. Мир в Берестї підписали українці з Центральними Державами. Це було сепаратне підписання. В 1923 р. російська Україна стала складовою частиною Советського Союзу. Між 1923—1926 він написав „Історію української літератури". В 1930 р. совети арештували автора та вивезли до Москви. Він помер в 1934 р. в Кисловодську, ставши сліпим і позбавленим наукових можливостей, як рівнож з забороною переписуватися зо своїми приятелями. Йому справлено державний похорон в Києві.

„Переклад „Історії України" є вислідом спільної праці, в якій брали участь: Василь Галич, Омелян Ревюк, Степан Шумейко й д-р Лука Мишуга, який кермував приготовленням рукопису. Книжку видав Український Народний Союз. Проф. Фредеріксен з маямського університету написав кінцевий розділ. Значучи людей, що брали участь в виданні книжки як скрайних експонентів україніцизму, находимо в книжці місця наскрізь субєктивні, що відбирають науково значіння бектівної історії України. Часті згадки про польських панів, яких представляється як аґентів чортівського самолюбства та як таких, що відмовляли українцям, що працювали на рілї їх найпростіших прав, томлять читача. Та багато національних гріхів, в яких можнаб посуджувати деякі народи, зникають в обличчі діл німецьких завойовників світа. Інциденти в польсько - українських відносинах є дрібницею в порівнанні з тим, що зробили німці від 1939 р. Нема причин, чому український нарід не має мати справедливого полагодження щодо своєї території, своїх прав та місця між іншими народами. Кінцевий параграф зясовує досить влучно думки українських провідників: „Будучу незалежну Україну можна передбачити як вислід великого катаклізму, що стрясе цілою східньою Европою. Однак, треба мати на думці, що українська національна територія, цебто та територія, на якій більшість мешканців є українці, займає 360,000 кв. миль, з населенням около 60 міліонів, з чого більш як 40 міліонів творять самі українці; з тих понад 35 міліонів є тепер під советським пануванням (осінь 1940). Хочби як оманними не видавалися змагання українців до самовизначення, то їхнє велике число, їхня терпелива боротьба та досвід цілої ґенерації вiдрубної національної культури та мови, не рекомує, що в будуччині прямо неможливо легковажити слушні домагання свідомого вже народу, як це було досі в часі довгої та трагічної історії" (стор. 574). Таку саму симпатію можна признати Польщі, Франції, Норвеґії, Чехословаччині, Голяндії, Бельгії й др.

„Треба памятати, що історія Польщі починається в тому самому часі, коли київський князь Олег почав панувати, цебто в 913 Отже рання російська історія зосереджується навколо Києва. Християнство прийшло до Києва з Візантії, й греко-православна церква стала церквою Руси-України. В 1596 р. повстала українська уніятська церква, яка визнавала зверхність Риму. Ці релігійні ріжниці будуть завсігди вдержувати розділення словянських братів. Треба згадати, що В. Е. Д. Ален, в його книжці „Історія України" (Кембрідж Юніверситі Прес, 1940) обговорює цю тему з більшою обєктивністю. Розуміється, польська історія як і російська історія, є переплітані українською історією. Ці проблеми історично є сучасними та віками розділювали ці народи. В „Кембриджській Історії Польщі" є порушені подібні проблеми. Там є представлені арґументи обох сторін. Але на що здалися арґументи, коли горять села, а народи український, польський і московський мордуються? Та прийде кінець тому потворному ладови, а світ пічне порядковувати наново свої осуди, опінії та погляди теж і супроти такого народу, що є знаний як український".

КОЖНИЙ СВІДОМИЙ АМЕРИКАНСЬКИЙ УКРАЇНЕЦЬ ПОВИНЕН БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

УКРАЛИ В ЕСПАНІЇ. Цей старий рукопис має 400 літ. Його украдено в Еспанії підчас громадянської війни і перевезено до Америки. Президент вистави старинних речей, МекФаренд, оглядає рукопис.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ДБАЙМО ПРО УКРАЇНСЬКУ ЦІЛОДЕННУ ШКОЛУ

Питання нашого молодого покоління в Америці не сходить зо сторінок української преси та з дискусій у ріжних українських організаціях. Про нашу молодь, її виховання, її добрі та злі сторони, чуємо не раз і не два. Це означає, що така „проблема молоді" дали існує в нашому житті.

Тішимося найменшими здобутками, які йдуть на рахунок нашої молоді. Радіємо, що для неї видається такий тижневик як „Юкреніен Вікли", з якого вона черпає відомости про край своїх батьків. Та з тих благодатей не користає вся наша молодь., Велика її більшість лишається поза нашою контролею та впливами. На мою думку тому лиху може зарадити цілоденна українська школа, яка крім української мови, далаб основне знання з української історії, літератури і пр. Коли українське громадянство береться орґанізувати цілоденну школу, то воно не зробить „нічого нового під сонцем" і не „відкриє вдруге Америки"; ці справи давно вже практично перевели в життя інші національности в Америці, як жиди, поляки, німці, італійці, й інші. Часто ми потішаємо себе, що вечірня школа вистарчить та заступить цілоденну. Це минається з правдою, вечірної школи не беруть поважно ні родичі ні самі діти. Вони не мають охоти в такій школі вчитися, бо вимагають таких модерних шкіл як американські.

Отож, якщо хочемо, щоб наша молодь перебрала по нас спадщину та продовжала цю працю, яку ведемо від десяток літ в Америці, то до того мусимо зорганізувати та удержувати цілоденну школу, бо там зможемо приготовити її до такої праці. Її треба удержувати згідно з американськими державними та стейтовими приписами, на відповідному науковому та технічному рівені.

Справа такої школи не легка до виконання, та коли буде в нас добра воля й охота, коли широкий наш загал зрозуміє її пекучу потребу, то й на це зможемо спромогтися. Чим скорше це зробимо, тим краще для нашої молоді, тим кориснійше для нашої справи.

П. Гринишин.
Ню Йорк, Н. Й.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ОБОРН, Н. Й.

Реорганізаційні збори Союзових відділів.

Дня 21. вересня ц. р. відбулися реорганізаційні збори кількох Союзових відділів. Збори відбулися в місцевій Січовій салі в 2. годині пополудні. Були заступлені 38, 202 і 283 відділи Українського Народного Союзу.

На зборах тих були присутні проф. Г. Герман, місто-предсідник У. Н. Союзу, та п. А. Малаччук, орґанізатор. Загалом на зборах було 93 союзовців. Збори відчинив кошовий 283 відділу та представив предсідника 38. відділу, п. Тарбая, як предсідника зборів.

Головний місто-предсідник Г. Герман виголосив довшу промову про користи, які витягає . американсько-українська молодь з членства в Українському Народному Союзі. Він твердив, що У. Н. Союз орґанізує тепер серед нашої молоді спортовий рух та фінансово й орґанізаційно підпомагає американсько - українській молоді будувати самостійні спортові орґанізації. Г. Герман, що говорив по англійськи й українськи, закликав також родичів, щоб вони заохочували своїх дітей вписуватися в члени У. Н. Союзу та користали з тих прав, які дає молоді наша орґанізація.

П. Малаччук говорив про користи, які дає своїм членам Український Народний Союз як найбільша українська запомогова орґанізація в Америці. Він звернув собливу увагу на нові кляси обезпечення в молодечім департаменті, які були ухвалені на останній XX. конвенції в Гарисбурзі.

Присутні союзовці приняли промови обох промовців з вдоволенням та заявили, що будуть дальше працювати для добра й поширення Українського Народного Союзу в Америці. Ті, що ще не були членами нашого Союзу, рішили негайно станути в його ряди.

МИЛВИЛ, Н. ДЖ.

На фарми!

Про українську кольонію в Милвил чув я і знаю її не від нині, бо майже від часу її оснування гр. Матолічем. Кольонія ця побільшилася аж до такого числа українців, що вони побудували собі дві церкви, народні доми і оснували народньо-запомогові товариства. Знаю ту кольонію, бо бував на ріжнородних церковних чи народних підприємствах та і працював тут як фармерський робітник у наших кольоністів фармерів. І завжди одушевлявся тими взірцевими господарствами, які вони своєю мозольною і витривалою працею розробили, та й їх доробком, якого вони в місті не сподівалисъ доробитись. А доробились тув, бо декотрі з родини працювали у фабриці, а інші коло господарства. Отже всі в родині працювали так, як хто міг, щоби не їсти дурно хліба. А діти виховані в українському окруженні, при своїх церквах і народніх організаціях, навчились любити і шанувати своє рідне. Їм ані не снилося утікати звідси до міст, як це можна запримітити серед дітей з фарм, положених далеко від міста, бо вони тут мали все, чого вимагає нинішнє модерне життя з тою ріжницею, що тут мали спокій і свіже повітря та праці подостатком. Та і вишколення дістали відповідне, бо тут є вища школа (гай скул).

І минулу депресію вони перебули не так тяжко як в місті, де фабричний робітник поза пейду не мав інших доходів. Коли не стало в фабриці заняття, працювали всі на своїй землиці, чи то коло курей (бо многі з них годують кури і мають з цього гарні доходи) тому і многі з них не знають, що це є депресія.

Молоді хлопці мають тут спортову дружину і гарно списуються у змаганнях. Згадую за те все, бо спонукав [illegible] „Свободі" з Шікаґа, де пишеться про переноси наших людей на фарми в досить невідрадних обставинах, коли то родичі мусять тяжко працювати на кавалок хліба, а діти бачучи цю безрадність їх положення, лишають на старість родичів, а самі ідуть в незнану їм дорогу, щоб ратувати себе від цеї біднoти, яку вони в дома з родичами переносили.

Що наші запопадливі громадяни переселюються на фарми, то тому нема дива, бо хіба неодного з них навчила депресія. Тому приготовляються наперед, як її уникнути, щоби не стати суспільним тягарем, або не знайтися без кусника хліба або даху над головою.

Та тут треба завжди думати про те, щоби замість поправи своєї судьби не попастися в ще скрутніше, а часом цілком і безвихідне положення.

М. Стоколоса.

Як Поширюють Історію України?

(У тій рубриці подаватимемо імена тих осіб чи товариств, що будуть закуповувати Історію України для американських інституцій чи американських визначних людей).

Амстердам, Н. Й. — Тетяна Чучман переслала $8 на два примірники „Історії України" М. Грушевського, по англійськи, з таким призначенням: 1) Ню Йорк Стейт Каледж фор Тічерс в Олбені, Н. Й., 2) Анеонта Нормал Скул Лайбрері, Анеонта, Н. Й.

ШЕРОН, ПА.

Діти української школи при праці.

Хоч вакації були в американській школі, діти української громади не дармували. Невеличка громадка їх учащала до рідної школи, а в неділю, 21. вересня показала родичам, чого за пять місяців навчилась від свого учителя, о. Степана Мусійчука.

Невеличка сцена, а на ній пару десяток діточок, всі в народніх строях. Сцена прибрана в пахучу зелень й цвіти, а посеред неї ще кращі цвіти, українські діти. Маленька Оля Кучмак отвирає свято. Деклямація Шкрумеляка: Діточа присяга. Ідуть пісні за піснями і січові вправи, а між ними деклямації: Д. і Г. Лисогір, М. Гладьо, Сікори, соля А. Телявської, Н. Кошей й інших. По невеличкім концерті діти відіграли штучку о. С. М. „Сирота Гануся". Цю патріотичну штучку заграли діточки гарно і тим дали доказ, що можна діти придержати при своїх громадах, можна їх навчити по свому навіть за короткий час. Бо ці діточки ніколи передтим не вчилися по українськи, а за несповна пять місяців майже покінчили Першу Читанку Мавтійчука й потрапили навчитися кілька пісень і віршів та вивчили представлення.

Ще треба згадати, що ці діточки перейшли школу українських національних танців Авраменка під управою п. Н. Арсенія. І всюди з ними танцями виступають, між своїми й чужими.

Родичі, що маєте діти! Посилайте їх до рідних українських шкіл, коли такі є у ваших громадах, а коли їх нема, творіть такі школи. Тепер на це час. Учім дітей, щоби були добрими американськими горожанами та помагали теж і визволенню українського народу з неволі.

Громадянин.

ГЕНЕРАЛ БОЛОТО ВМІШУЄТЬСЯ У ВІЙНУ. — Радіова світлина, переслана з Берліну в Америку, показує, як важко перевозити амуніції й пересувати війська, як осінні дощі розмочують дорогу на російському фронті. Німецький цензор каже, що світлина представляє сцену десь під Ленінградом.

МОЛОЧНА ПРОГРАМА ДЛЯ ШКІЛЬНИХ ДІТЕЙ БУДЕ ПОШИРЕНА

Успішне ведення молочної програми у школах, а саме на протязі минулого шкільного року по деяких великих містах, де школярі вбогих родичів діставали по шклянці молока за оплату всего одного цента від шклянки, привело до того, що секретар рільництва Клод Р. Вікард видав розпорядок, щоби програму поширити на інші міста по цілім краю, на таких самих умовах як були дотепер.

На протязі минулого шкільного року, приблизно 800,000 вбогих дітей діставали молоко по одному центови від шклянки у школах таких міст: Ню Йорк, Шікаго, Бостон, Сейнт Луіс, Лоренс і Ловел, Масс., Омага, Небр., Бірмінгтон, Ала. і Огден, Юта.

Ту програму буде вести федеральна установа звана „Сорплус Маркетінг Адміністрейшен" разом зо шкільними властями і місцевими продуцентами молока. Доставці діставатимуть федеральне відшкодовання за кожну кварту молока, продаваною згідно з програмою, що враз з поширеними центовими оплатами дасть їм змогу купувати молоко і покривати всі інші видатки, звязані з доставою. Продуценти, котрі доставляють молоко купецьким посередникам, дістають спеціяльну ціну за вживане молоко, котра буває менша від звичайної продажної ціни, однак більша від цін за підвишку молока.

Кожна школа чи інституція може користати з програми, а саме школи публичні, парафіяльні, приватні, а також діточі захоронки, котрі не обчислені на зиски. До інституцій, котрі управлені користати з програми, можна за- [illegible] народні та діточі доми, добродійні приміщення для дітей, клюби хлопців і тим подібні організації. Головні кваліфікації є того рода, що школа чи інституція мусить мати щонайменше 65 відсотків дітей, котрі належать до категорій: діти, котрі дістають публичну або приватну допомогу; діти родичів, котрі працюють на допомогових роботах (Доблю Пі Ей) або дістають урядову або приватну допомогу, а дальше діти родичів, котрих доходи є надто недостаточні для прожитку.

На підставі уповажнення, виданого секретарем рільництва Вікардом, молочну програму можна заводити у кожній повітовій окрузі, якщо аранжери повинуються таким приписам:

1. Достава і продаж молока мусить підлягати федеральним або існуючим стейтовим приписам, або чинній контролі кооперативи продуцентів, а якщо таких нема, то тоді програму треба вести в той спосіб, щоби та праця приносила певні користи для продуцентів, котрі доставляють молоко в даній окрузі.

2. Якщо федеральні або стейтові приписи обовязують в окрузі про доставу і продаж молока, то мусить бути зроблене застереження щодо спеціяльної ціни для продуцентів, які продаватимуть молоко згідно з програмою школи. Такі самі приписи треба пристосовувати навіть там, де їх ще не заведено.

3. Треба вважати на те, щоби загальний дохід продуцентів не понизився через ведення тої програми.

4. Достаточна скількість молока і масла мусить бути випродукована понад нормальні вимоги, щоби була можли- [illegible] потреби молока після шкільних програм кожної округи.

5. Місцеві закони мусять дозволяти на те, щоби торговельні посередники могли діставати федеральне відшкодовання за свої предложені ціни та, щоби не було місцевих приписів про ограничення відносно цін на перепродаж молока.

6. Кожна школа чи інституція мусить вносити своє зголошення на письмі до „Сорплус Маркетінг Адміністрейшен", коли бажає користати з тої молочної програми.

7. Шкільну молочну програму не можна проводити в життя в тій окрузі, школі чи інституції, де нормальне споживання молока стоїть на рівнику, котрий веде до збільшення вжитку на звиш 50 відсотків.

Загальна Рада, — ФЛІС.

Щітки до волосся чиститься в зимній воді з домішкою амоняку. Щіткування волосся, і то якнайчастіше, причиняється до до його красоти і полиску.

Винайдено електричне око для означення кількости протеїни.

НІС НА ПЕРЕШКОДІ. — Фільмова акторка Бет Дейвис мала грати в новій фільмі, але її улюблена собачка вкусила її в ніс, і акторка мусіла полетіти літаком до Бостону на лікування.

НОВИЙ ЮНІФОРМ ПОМІЧНИЦЬ ЧЕРВОНОГО ХРЕСТА. —Червоний Хрест шукає тепер 100,000 кандидаток на цю службу, щоб звільнити поважну недостачу цих важних шпитальних послужниць.

ОБОРОНА ЛЕНІНГРАДУ.—Російські робітники копають лапки для надходячих німецьких повзів.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ГАМТРАМК, МІШ. — Треті квартальні збори Тов. ім. М. Шашкевича, від. 94., відбудуться в неділю, 12. жовтня, точно в годині 1:30 пополудні. Кожний член обовязково мусить прибути на ті збори, а головно молоді члени. Товариство приготовляє 25-літний ювилей, тому потрібно, щоби всі члени інтересувалися тим ювилеєм. Дорогі члени і члениці, тепер маєте нагоду троха попрацювати на ювилею, виказатися скільки ви членів зорганізували перед ювилеєм; ану, хто перший? — А. Патра, рек. секр., 3228 Trowbridge, Hamtramck, Mich.

ФРАНКФОРД, ПА. — Місячні збори Тов. ім. Дм. Вітовського, від. 268., відбудуться в суботу, 11. жовтня, в годині 7:30 вечером, в домі Громади, 2171 Вакелінг ул. Проситься членів явитися на означений час, бо маємо важні справи до вирішення. Пригадується тим, котрі довгують, щоби прийшли на збори і вирівнали свої вкладки. Проситься також не забувати за приєднування нових членів, як старших так і дітей. — М. Андріїв, предс.; Г. Михалюк, кас.; П. Омелян, секр.

СКРЕНТОН, ПА. — Місячні збори Тов. Над Збруча, від. 280., відбудуться в неділю, 12. жовтня, в годині 2. пополудні, в Укр. Гор. Клюбі, 608 В. Лакавана Еве. Присутність усіх членів є обовязкова, бо є досить важних справ до полагодження. Рівнож припоминається всім тим, що довгують, щоби старалися платити свої належитости начас. — Р. Рубльовський, секр.

КЛІВЛЕНД, О. — Збори Тов. Сокіл, від. 336., відбудуться в неділю, 12. жовтня, в 1. годині пополудні. Проситься всіх членів прийти на збори, бо маємо важні справи до полагодження. Просимо членів вирівнати свої вкладки і привести нових членів до Тов. Сокіл і У. Н. Союзу. — Т. Кальмук, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Бр. св. Володимира, від. 130., відбуде три-квартальні збори в суботу, 11. жовтня, під ч. 30. Іст 7. ул., в 8. годині ввечір. Проситься всіх членів прибути начас, бо є важні справи до полагодження. — Ів. Серединський, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Місячні збори 204. відділу відбудуться в суботу, 11. жовтня, в годині 8:15 ввечір, в галі укр. прав. громади, 334 Іст 14. вулиця. — М. Близнак, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. — Збори Тов. У. Н. Союзу, від. 292., відбудуться в неділю, 12. жовтня, в годині 1:30 пополудні, в гали У. Н. Дому, 4655 Мартін ул. Тому, що маємо дуже важні справи, а то справа власного дому і справа балю, так проситься численно прибути. Панове Союзовці, всі ми хотіли Народ. Дому, тож і маємо. Але чейже не буде не докінчений стояти нам усім на сором? Ми зачали і ніхто інший, тільки ми сами мусимо докінчити. Багато членів ще навіть не є повними членами Дому, значить, не зложили навіть $25, а багато є і таких, що ще до сьогодня нічого не дали. Панове, майте на увазі це, що кілька Союзовців не може для громади все давати; вони дали, а тепер черга на вас. Каже дехто, що делегати не говорили нічого про нові грамоти. Я вже говорив три рази, але не на радіо, тільки на зборах; як кого нема, то очевидна річ, що не знає, що нового де діється. Отже ще при нагоді подаю до газети, що 20. конвенція приняла ще дві нові модерні кляси для дітей, а це IV. і V. В тих двох клясах можна записувати дітей від 6 тижнів життя до скінчення 15 років на суми від $250 до $1000. Кляса IV. це є двацять літ плачення, а гроші по смерти, або коли прийде смерть. Кляса V. це є „ендавмент", що по двацяти роках дитина дістає сама, скажім, $1000, або коли смерть прийде, то їїспадкоємці. Це маєте банк і асекурацію, бо не дай Боже якого випадку, Союз виплачує. Отже, чиї діти ще не є в Союзі, нехай негайно їх запише і то най ніхто не відкладає на пізніше. Такcамо і дорослих вписуйте. Ви, родичі, можете ще настільки вплинути на свої діти, щоб вони горнулися до свого, бо тільки, як сказав Шевченко, „в своїй хаті своя правда і сила і воля". А тепер, при останку, до тих, що, не кажу, що часто учащають на збори, але що платять точно вкладки що 3 або 4 місяці за пригадкою секретаря, будуть ласка в тім місяці вже заплатити. Панове, мені не приємно це писати, але знайте, що асекурацію всюди платиться наперед, а не позаду, як ви собі взяли за звичай. Приходіть на збори 12. жовтня 1:30 попол., до У. Н. Дому. — Іван Форись предс.; Петро Кізел, секр.; Ілля Андрусевич, кас.

АНСОНІЯ, КОНН. — Треті квартальні збори Тов. Запорозька Січ, від. 67., відбудуться в неділю, 12. жовтня, в 2. годині пополудні, на Ліберти Галі. Буде справоздання контрольної комісії за третій квартал і справоздання сконтрольованих книжок покійного нашого фінансового секретаря. Проситься всіх членів, місцевих і позамісцевих, прийти на збори, бо ті збори будуть дуже важні. — Іван Шуран, предс.; Іван Андрушко, кас.

ПАЛМЕРТОН, ПА. — Звичайні місячні збори Бр. св. О. Николая, від. 369., відбудуться в неділю, 12. жовтня, в годині 6. ввечір. Проситься всіх членів прийти на означений час, бо пора літня вже минула, то є вже більше часу на полагодження більших і менших справ; як нас буде більше, то більше зробимо добра для У. Н. Союзу і свого відділу. — І. Климишин, предс.; Ст. Новацький, кас.; М. Куба, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. — Місячні збори Тов. Єдність, від. 163., відбудуться в неділю, 12. жовтня, в домі горожан, 847 Н. Френклин вул. Взивається членів, які залягають з вкладками, щоби вирівнали свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. Початок зборів точно в 1. год. пополудні. — Уряд.

IRONDEQUOIT, N. Y. — Місячні збори Тов. ім. Т. Шевченка, від. 289., відбудуться в неділю, 12. жовтня, в 2. годині пополудні, в домі, де звичайно. Проситься членів прибути на означений час, бо маємо важні справи до полагодження. — Н. Головка, секр.

РОВЕЙ, Н. ДЖ. — Місячні збори Тов. Згода, від. 294., відбудуться в суботу, 11. жовтня, в годині 8. ввечір, в гали, де все. Є важні справи до полагодження, тому обовязком кожного члена є явитись на зборах. Щодо не присутніх членів, то будемо триматись тих постанов, що були ухвалені. — За уряд: І. Король, пр.; С. Музика, кас.; Я. Салій, секр.

КЛІВЛЕНД, О. — Місячні збори Тов. ім. І. Франка, від. 334., відбудуться 12. жовтня, в 1. годині по обіді, в У. Н. Домі. Проситься членів прийти на ці збори, бо є важні справи до полагодження. Осьміляюсь спитати членів, чому так байдужно відносяться до зборів Тов.; що на 150 членів як прийде на збори 7—8 то хвала Богу. Чому це так, чи вам цей уряд не подобається, чи само Товариство. — За уряд: Н. Задорецький, предс.; С. Морозович, фін. секр.; кас.; І. Жук, рек. секр.

ЛУДЛОВ, МАСС. — Треті квартальні збори Тов. ім. І. Франка, від. 253., відбудуться в суботу, 11. жовтня, в год. 7. вечером точно, в укр. гали. Обовязком всіх членів прийти на означений час, бо є важна справа до полагодження, а то справа резигнації касієра, на котрого місце нема ще заступника. Рівнож напоминається всіх членів, котрі довгують, щоби вирівнали свої довги; коли не вирівнають, безусловно будуть суспендовані. Суспендовані, як начас зголосяться до секретаря І. Приступи і заплатять, будуть наново приняті. — За уряд: П. Хомин, предс.; Іван Приступа, фін. і рек. секр.

МАНВІЛ, Н. ДЖ. — Квартальні збори Тов. ім. Т. Шевченка, від. 349., відбудуться в неділю, 12. жовтня, в годині 2. пополудні, в Кабожинського. Просимо членів прибути на збори на означений час і почути справоздання урядників і контрольорів. — Ілько Шегера, предс.; Дмитро Фидина, кас.; Н. Лісний, секр.

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ. — Треті квартальні збори Тов. Запорозька Січ, від. 234., відбудуться в пятницю, 10. жовтня, в 8. годині ввечір, в салі У. Н. Дому, 214-16 Фултон ул. На ці збори проситься всіх членів прибути начас, бо є важні справи до полагодження. Буде також справоздання урядників і контр. комісії за третій квартал. Довгуючих членів проситься вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі екзекутива буде змушена поступити після ухвал і подати до суспендації. — П. Сташків, гол.; І. Пілат, скарб.; С. Могила, фін. секр.

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

✝

Дня 30. вересня 1941. року померла на удар серця члениця Тов. ім. Івана Франка, від. 306. У. Н. Союзу в Лінден, Н. Дж.,

ТЕКЛЯ ЮЗЕФИК.

Покійна походила зо села Турівка, повіт Скалат, Західня Україна. Прожила 35 років. До Тов. вступила 12. серпня 1939. року.

Покійна оставила в смутку стареньку матір в старім краю, мужа Михайла і 3 сини: Івана, Олексу і Михайла. Всі є членами У. Н. Союзу. Трьох братів: Стефана і Миколу Пелехаті тут в Америці, а Михайла Пелихатого в старім краю.

Похорон відбувся в четвер, 2. жовтня 1941., в 9. годині рано з власного дому, 713 Валтон Еве., до укр. кат. церкви св. Володимира в Елізабет, а відтак на цвинтар в Лінден при участи членів, родини, сусідів і знайомих на вічний спочинок.

Нехай прибрана земля Вашингтона буде Їй пером!

А. Андріїців, секр.

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

✝

В суботу, 20. вересня 1941., в годині 3:50 пополудні, помер у шпиталі Allegheny County Home на Woodville, Penn., довголітній член У. Н. Союзу і член від. 136. У. Н. Союзу в Карнегі, Па.

СЕМЕН ЛАСТОВСЬКИЙ.

Покійний прожив 55 років. Походив зо села Вислоку, у Галичині, де родився 14. вересня 1886. Вступив до У. Н. Союзу дня 30. грудня 1916.

Оставив в смутку жену Павлину, 3 хлопців і 3 дівчат.

Похорон відбувся 24. вересня 1941. з дому жалоби. З церкви св. Петра і Павла в Карнегі відпроваджено тлінні останки на український цвинтар парохії св. Петра і Павла при участи членів, родини й знайомих.

Вічна Йому память!

Василь Копко, секр.

БИЗНЕСМЕНІВ ПІДПИРАЙТЕ СВОЇХ

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, А ТИМСАМИМ СТАВАЙТЕ СПІВВЛАСНИКОМ ШІСТЬ МІЛІОНОВОГО МАЄТКУ ЦЕЇ ОРГАНІЗАЦІЇ.

ТАРЗАН, ч. 416. Що він задумує робити?

Як Слава підняв знов свій лук, щоб випустити до Тарзана чергову стрілу, його рука з великого подразнення і люти почала тремтіти,

Це занепокоїло Тарзана. Бо він не міг передбачити того бігу, по якім мала стріла помчатись, щоб щераз від неї в час відскочити.

Та тепер він занюхав щось в повітрі. Замісць слідкувати за стрілою він почав вдихати повітря і вгадувати, що воно означає.

Тепер він заговорив до Слави: „Ти можеш знов схибити. Чомуб тобі не пробити мене просто стрілою?" Тарзеля аж здрігнулась з тих слів,